

ОДЕСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФСПІЛКИ

Інформаційний бюлетень

№24

Вересень 2025 р.

Новий закон

**«Про професійну освіту» дозволить підняти
престиж професійної освіти**

Верховна Рада у другому читанні ухвалила євроінтеграційний законопроект №13107-д «Про професійну освіту». Документ передбачає модернізацію системи профосвіти в Україні.

Його мета — створити ефективну модель підготовки кваліфікованих кадрів відповідно до потреб ринку праці, змінити ставлення суспільства до профосвіти, зробити її привабливою для молоді та посилити економіку країни, яка ґрунтується на партнерстві з бізнесом, нових підходах до управління та фінансування.

Дуже важливо, щоб діти усвідомлювали, що вони можуть піти шляхом вибору робітничої професії. Піти до успіху. Що вони можуть побудувати кар'єру, починаючи з профтеху.

Вже зараз робітничі професії мають великий попит серед бізнесу й будуть ще більш затребувані в період відбудови, закон покликаний зробити все можливе, щоб професійна освіта відповідала викликам часу.

Серед основних положень закону:

- звільнення від обов'язкових загальноосвітніх предметів і можливість формувати коротші програми підготовки;
- нова система оцінювання у незалежних кваліфікаційних центрах із використанням ваучерів;
- створення наглядових рад із представників роботодавців для узгодження програм із потребами ринку праці;
- функціонування центрів професійної досконалості як регіональних хабів підготовки кадрів, співпраці з бізнесом та залучення інвестицій;
- ухвалено спосіб навчання для **дуальної освіти**, за яким теоретичний матеріал опановується у закладі освіти з педагогом, а практичне навчання — проходить на виробництві.

Головні зміни

Вищі професійні училища, ПТУ та Центри ПТО поступово перейменують у професійні коледжі, де навчатимуться студенти, які матимуть повноцінні академічні права. Разом із ними діятимуть коледжі із військово-фізичною підготовкою, навчальні центри, центри професійної досконалості. Усі мають чітко визначені обов'язки, права та можливості.

Професійні коледжі почнуть працювати у формі некомерційних товариств. Це дасть можливість відмовитися від тарифної сітки і типового штатного розпису, а також вільно керувати власними надходженнями. Як результат, фінансова автономія надасть можливість підвищити зарплати найкращим співробітникам закладів, передусім майстрам виробничого навчання.

Директорам закладів встановлять КРІ (Ключові Показники Ефективності). Це неминуче призведе до кадрових змін та появи нових людей в управлінні.

За кілька років випускників чекатиме зовнішнє оцінювання результатів навчання, яке будуть проводити незалежні кваліфікаційні центри. Це підвищить якість підготовки фахівців, оскільки диплом уже не видаватимуть без такої перевірки знань.

Ліцензування

Спрощення процедур ліцензування та розробки навчальних програм відкриє шлях до більшої кількості нових професій і курсів у закладах.

Будь-який заклад, який хоче провадити освітню діяльність у сфері профосвіти, повинен мати ліцензію. Її видають за спрощеною процедурою: документи можна подавати в електронній формі, а дрібні граматичні чи арифметичні помилки в заяві не стануть причиною для відмови.

Якщо ж у визначені строки орган ліцензування не ухвалює рішення, ліцензія вважається виданою автоматично, запис про це протягом двох днів з'являється у державній базі освіти.

Контролює процес Державна служба якості освіти та її територіальні органи. Вони перевірятимуть заклади на дотримання ліцензійних умов приблизно через пів року після отримання ліцензії, але не пізніше ніж за рік.

Якщо заклад змінює форму власності, реорганізується чи змінює назву — заяву повторно подавати не потрібно. Неформальна освіта, включно з виробничим навчанням, ліцензування не потребує.

Автономія закладів

Закон дає професійним коледжам фінансову й управлінську автономію, оновлює зміст освіти у співпраці з бізнесом та запроваджує незалежне оцінювання знань у кваліфікаційних центрах, що дозволить готувати спеціалістів, яких потребує сучасний ринок праці.

Новий закон робить ставку на широку автономію закладів професійної освіти. Заклад може самостійно створювати і впроваджувати освітні програми, визначати, чого саме навчатимуть студентів, організовувати процес навчання, а також брати на роботу чи звільняти викладачів.

Для закладів, що функціонують як державні чи комунальні некомерційні товариства, свободи ще більше: вони мають право самостійно затверджувати структуру та штат, відкривати рахунки у валюті, визначати умови оплати праці в колективному договорі.

Структура кожного закладу визначається індивідуально, але закон дозволяє створювати широкий спектр підрозділів: від навчально-практичних центрів і лабораторій до гуртожитків, музеїв, бізнес-інкубаторів чи навіть центрів кар'єри.

Управління закладом здійснюється кількома рівнями: засновником, керівником, наглядовою та педагогічною радами, а також іншими органами, прописаними у статуті. Приватні заклади можуть самі визначати, як формуються їхні керівні органи та які повноваження вони матимуть.

Норми Закону регламентують створення **наглядових рад** із представниками роботодавців у державних і комунальних закладах, присвоєння кваліфікацій окремими кваліфікаційними центрами та підтвердження знань, набутих через неформальну освіту. Наглядові ради проведуть ревізію та затвердять навчальні програми, тож зміст освіти суттєво оновиться й наблизиться до потреб роботодавців.

Їх завдання — вноرمувати, дати важелі впливу наглядовій раді на прийняття рішень керівництвом закладів профтехосвіти (аж до рекомендацій щодо призначення чи звільнення директорів закладів).

Фінансування професійно-технічної освіти

Основними джерелами фінансування залишаються державний і місцеві бюджети. Проте акцент зроблено на тому, що заклади можуть залучати додаткові гроші з грантів, благодійних внесків чи у співпраці з бізнесом.

Коледжі та профтехи отримують більше свободи у використанні коштів, але водночас зобов'язані прозоро звітувати про витрати. Система фінансування має бути адаптивною: гроші розподіляються з урахуванням економічної ситуації, потреб ринку праці та розвитку технологій. Закон також гарантує, що щонайменше чверть випускників шкіл зможуть здобути професійну освіту за державний кошт.

Місцеве фінансування буде розподілятися за спеціальною формулою, яку затверджує уряд. У ній враховуватиметься не лише кількість студентів, а й якість роботи закладу: попит на певні професії, відсоток працевлаштованих випускників, успішність у виконанні плану набору чи навіть обсяг додатково залучених коштів.

Окремо прописані можливості для фінансово-господарської діяльності самих закладів. Вони зможуть виробляти товари чи надавати послуги, створювати власні підрозділи, приймати благодійні внески та відкривати депозитні рахунки в державних банках. Прибуток від депозитів розподілятиметься жорстко: не менше 70 % має йти на розвиток матеріальної бази, ремонти та обладнання, і не більше 30 % — на зарплати та премії.

ВИСНОВОК

Більше жодних ПТУ чи «бурс». Відтепер: професійний коледж. Заклад із сучасними, зрозумілими навчальними програмами. З новим управлінським підходом. Можливістю швидко опанувати нову професію, зокрема, для дорослих та ветеранів війни,

Комунальні, державні заклади професійної освіти зможуть утворюватися та функціонувати як у формі бюджетної установи, так і у формі некомерційних товариств.

Крім того, за законом, заклади професійної освіти перетворюються в комунальні неприбуткові товариства, що полегшить управління фінансами, спростить адміністрування закладів і дасть їм більше автономії, свободи.

У взаємодії з бізнесом це повинно призвести до того, що найефективніші заклади професійної освіти будуть заробляти набагато більші кошти, які студент закладу професійної освіти заробляє, наприклад, у процесі виробничої практики на підприємстві (залишаючись студентом).

*Підготувала завідувач відділу соціально-економічного захисту працівників
Валентина ПОДГОРЕЦЬ, тел. 0676544235.*